

4 dinés. Valensia 5 Chuliol.—1862. Núm. 23.

EL TIO NELO,

periódic joco-satíric y burlesc.

DOS DINÉS DE MESCLETA.

Este epígrafel els anuncia á vostés que vach á escriure un article d'estiu, es dir, fresc, y de mescolansa.

Efectivament, me tròbe en mànigues de camisa y baix de la parra del corral de ma casa, asentat davant d'una tauleta coixa y fumantme un sigarro, cacho el cap y sostingut en la mà esquèrra, mentres mire fit á fit un tinteret de cuerno, com avaro que mira el fondo d'una mina que volguera desucar del tot.

Acabe de fumar; pero el tinter, mamau.

Maquinalment garabateche en lo paper unes patetes de mosca, que chuntes diuen: *calor*.

Asò sòl susuir quant ú està escribint y no li acudix de pronte el pensament ó la parauleta que busca. A lo meñs aixina em susuix á mi.

Borre el garabato.

Pero chustament del garabato me bota una idea. ¡Lo que son les còses!

Una *idea* tan sentida y resentida cheneralment, de la que tant se parla y s'escriu huí en dia, com la cuestió de mes im-

portansia c'actualment atañ á l'humanitat, á mí no me s'habia ocorrit hasta que me l'ha inspirá una involuntaria distracció. Per això diu el dicho que d'ahon manco se pensa salta una idea, que no es atra còsa c'una llebre en lo bòsc de la imachinasió.

Ya tinc asunte; parlaré de la calor. Peliaguda es la cuestió, porque pera tratarla es menester anar com sobre àscues.

Es una cuestió que crema. Cuestió, en fi, pera tratarla com yo la trate; en mànigues de camisa y baix d'un emparrat en mich de l'hòrta.

Cuestió tan respectable que tots se li lleven el sombrero; tan antipática, al mateix temps, que tots bufen contra ella.

Per totes estes rahons es cuestió que deu ventilarse.

Yo tròbe, n'obstant, entre tots els inconvenients de la calor, un gran consuelo. La calor es la gran solusió pràctica de la igualdat humana. Asò es una espècie de paràfrasis d'aquell dicho: «mal de muchos consuelo de todos.»

El fret té pera mí la desventacha de ser exclusiviste. Els seus efectes están en rahó directa de la quantitat de llana teixida ó de carbó y lleña que se li pòsen per davant.

La calor no Desconeix categories y privelèchis; ataca lo mateix al ric c'al pòbre, en casa qu'en lo carrer; es, en una paraula, *democràtic* per eselènsia, es la quinta esènsia de la igualdat.

¿A que ningú habia caigut encara en este lluminós descubrimient?

Y en tot y en això cada casa es un congrés, y tots els carrers tribunes públiques, ahon se discutix ara en molt fòc este únic tema:—«¡Uf, quína calor!»

La chunta del Hospital s'ha aprofitat de la cheneral preocupació pera fer la seua, y ans de que la cuestió se resolguera en consèpte d'apelar als bañs ó als viaches, ha presentat pera guañar temps una proposisió insidental contenguda en estes pòques lletres:—BOUS.

El públic se sorpren y clava els ulls en el orador; este es plana la seua idea en arguments de tanta fòrsa com els de Veragua y els alvareños, y apoyantse en autoritats tan irrecusables com el *Tato*, el *Cuco* y *Calderon* (no el de la Barca).

Per de pronte la cuestió capital s'ha subordinat á una de benefisènsia. ¡Els pòbres del Hospital! Esta esclamasió corre de boca en boca y tot lo mon amaina la calor de la seua *tésis* y tira má á la bolchaca.

La esena ha cambiat per un moment, gracies á l'elocució de la chunta del Hospital. La cuestió insidental se discutirà els dies 25, 26 y 27 del mes que corre.

Pero trau per un cantó la pata un *disident*, y diu: «Caballers, lo primer es lo primer; ans que tot això estàn els interesos del Cabañal.»

Esta ixida malisiosa alsa en Valensia una verdadera tempestat, casi una revolusió

Mols comensen á tirar els trastos per los balcons, com si s'els pegara foc á la casa, y s'en van á viure bora l'aigua; es dir, á la mar.

Hiá protèstes en pró y en contra, aplausos y rumors de desaprobació. Per un instant ningú s'enten. Alguns se valen d'asò pa traures mútuament al aire els drapets de la bugá, y la consecuència es quedar-se molts en calsonsillos, com si anaren á nadar.

La *conveniència pública*, que fa de president, restablix al fi la calma declarant que se respèten els fets consumats per els partidaris calorosos del Cabañal; pero que se resolga primer en deguda forma la cuestió de *bous*.

Per una immensa machoria aixina se determina, aňadint que entretant se reünisca en secret la concurrència en el saló de la Glorieta.

S'alsa la sessió á les dotse de la nit.

VA PER DESCUBERTA.

¡Vamos, tenen pòques malles
els que se vòlen ficar
satisfets á endivinar
les meues endivinalles!

Molts la tèssta s'han calfat
buscant cap al canonet
de la que prou clar-y-net
posí el número pasat.

-Y els tals si hagueren llechit,
com cuansevòl llechir pot,
un antic y vell llibrot
c'un modern autor ha escrit,

Haurien al fi comprés
qu'era el caball de batalla
de la meua endivinalla,
nada, rien, nihil, no res.

LA GLORIETA.

Vingueren bascoses
 les nits caloroses,
 que trauen de casa per fòrsa á la chent;
 y s'òbri coqueta
 la fresca Glorieta,
 brindant als *pollastres* festiu alisient.
 Ahon plenes d'agovios
 esperen als novios
 les chiques boniques qu'es vòlen casar;
 lluint clares batistes,
 y gases y llistes,
 capolls y atres ènses del art d'engañar.
 Ahon sense vergoña,
 pa no criar roña,
 se baña á la lluna la pancha el *Triton*,
 en l'aigua dels nasos
 d'aquells pardalosos,
 que dos ixeringues pareixen que son.
 Comensa la banda
 marsial una tanda
 de walsos y polkes c'alegren els còrs;
 y allí dols t'amèles
 mirant les *estrèles*,
 ohuint armonies entr'abres y flòrs.
 P'el mich, per les hòres,
 se pasen tres hòres
 donantli á porrillo al dimòni que fer;
 pues talla la llengua,
 del pròchim en mengua,
 mes c'una modista patrons de paper.
 De fèrro en cadires
 s'inventen mentires,
 s'arregla l'Espanya y Europa á compás;
 y baix d'una acasia
 se fa diplomasia,
 e'allí tot hu aclara la gran llum del gas.
 La chent mes planeta
 s'arrima á l'ombreta,
 fuchint testimoni que dona un faròl;
 y en mes durs asientos
 se conta els seus cuenlos,
 ó fuma, ó s'emboba, ó fa..... lo que vòl.

No falten panarres
 c'ohuint les chicharres
 d'*Il ballo* á un cantábil fan duo á ronquits;
 y prenen la taba
 chorrantlos la baba,
 y en mich corasero no ensés en los dits.
 Así hiá una agüela
 de flòcs y *pamela*,
 y en mes pelendengues que mula en els hòus;
 allá dos..... *terreros*
 pareixen banqueros,
 segons se pasechen de ternes y tòus.
 Veus una morena
 que't fa entrar gangrena,
 despues una blanca que't pucha hasta el sèl;
 s'asenta la *bella*,
 y tú al costat d'ella,
 y menches entonses coquetes en mèl.
 En dolses paraules
 li dius quatre maules,
 y al pronte et contesta: — *Jesus, què calor!*
 Y es qu'en lo còr d'ella
 ta veu li ha fet mella,
 c'al pit ya li pucha la flama d'amor.
 Sòls d'este paisache
 me dona corache
 la mòla furienta de chiques y chics,
 que, mes que rabiosos,
 semechen als gosos,
 corrent entre cames com mals enemics.
 Golondros que baben
 encara, y ya saben
 enchorn còm s'adoba del mon l'ansisam,
 pues veus en els nenes
 algunes esenes
 c'ubèrta la boca te deixen un pam.
 Fet este entrecoma,
 seguixca la broma;
 así òus que se queixen, allá òus un *pecat*:
 requiebros, colsaes,
 dulsures, miraes;
 allò es, si be hu mires, un coche parat.

De grates sorpreses,
de tendres promeses,
suspirs y esperances el temps arriba;
¡primer blat no sembre,
c'al vindre Setembre
la qu'es hui fadrina no siga casá!
Aneu, la Glorieta
vos brinda fresqueta
pollastres y patos á mils pa elechir;
no pasen agovios
per falta de novios
les chiques que vòlen de penes eixir.
Penchem la guitarra,
que ya s'encatarra,
vorém la Glorieta si em dona atre cant:
ya en vèrs ó ya en pròsa,
yo crec que la còsa
li presta al Tio NELO pa escriure bastant.

¡Á SAGUNTO!

Morvedre es hui en lo dia el prinsipal punt de reunió de moltes families d'esta capital, ahon, particularment els dumenches, y atragudes per el alisient d'un presiós teatro que s'ha construït allí nòvament, en el que treballen y se divertixen en la machor armonía afisionats fills de la població y nòstres, van á esplayarse y á respirar aquells aires, tan purs com pòden sero els d'una població tan gloriosa com es la de l'immortal Sagunto.

Este dumenche pasat se representá en el ya referit teatro *La Campana de la Almudaina y Ojo y nariz*.

Prengueren part, entre atres, la Sra. Sèrra, qu'es de les chòvens afisionaes de lo millor que hiá, y els simpátics señors Márques y Guix.

Seria faltar á totes les consideracions que se mereixen eixes persones si entrarem ara á fer la crítica de la funsió.

Esta son pròu pasaora, masa, si s'aten als inconvenients que presenta el reunir-se pera els ensayos uns hòmens que viuen tan apartats uns d'atres.

El teatro estaba sumament concurrit, y una vòlta dins, mes pareixia estar ú en Valensia qu'en Morvedre, per la molta chent c'habia d'esta siutat.

Estaba además honrat per el Sr. governador del castell y les seues filles, que, dit siga de pas, son quatre palometes tan lindes com amables.

Esta nit, una de les families mes distinguides de la població obsequiará en un ball á una porsió de persones convidaes al efecte.

Demá dumènche, per la vesprá, se deixarà anar desde d'alt del castell un globo, y per la nit atra vòlta funsió en el teatro, en el que se re-

presentarà la bonica comèdia de Breton, *Marcela*, ó *cuál de los tres*, y *El Peluquero en el baile*.

Esta funció serà á benefisi dels pobrets, motiu per el cual creem que estarà molt concurrída.

Tant la comèdia com la pesa, pareix que serán desempeñes, además dels c'ham nomenat avans, y alguns atres, per els señors Bellmont y Zarranz.

Conque ya saben vostés ahón tenen c'anar si vòlen divertirse.

El ferro-carril, en pòcs dinés y pronte, els portará y els tornarà.

Nosatros allà estarem, y si vostés van també, tindrem molt gust de disfrutar, en la seua companyia de tanta diversió.

Morvedre á tots nos convida

á riures en pòcs dinés;

ánimo, chiquetes, pues,

c'un rato de vida es vida.

MAXIMES.

Gran front y gran calva, Fabio,
no es sempre señal de sabio.

—
¿Saps qué abunda hui en lo dia?
Vanitat y tontería.

—
En molts hòmens s'han perdut
sabiduría y virtud.

—
Del *gafaut* en la escòla
el que manco corre, vòla.

—
Hui en dia no hiá vergoña,
pues diuen..... que cria roña.

PALOS.

¡QUÉ NO ESTARÁ BE! ¿En qué li sembla la porta de la secretaria del Hospital cheneral de Valensia á la d'una tabèrna que hiá en Manises?

En que aquella, lo mateix qu'esta, está maná pintar segurament per algun selós, pues á les dos els han arrimat uns lletres *blavets* que no hiá mes que demanar.

A DOS CARICATURISTES. Ni el *Micalet* els ampara;—*Verga*, *verga* en eixos dos,—c'amagant de pòr la cara,—vòlen fer ¡oh còsa rara!—un Sen Ròc, y fan el... gos.

NI EN PATRAIX. Es altament incòmoda la costum que tenen alguns vehins de sèrts carrers, y en particular els de la Bolseria, de sentarse per la nit á les portes, omplint totes les aseres y no deixant pasar á ningú. Això es hò pera un pòble, pero no pera una capital de primer orde.

No es que nosatros vullgam que se prive el sentarse á les portes, no; cada ú es dueño de fer lo que li done la gana, y molt mes el qu'está en sa casa, pero sense incomodar á ningú. Lo que volem es, qu'els que se senten á les portes ocupen el troset de banquet de les seues; pero may tota l'asera y á vòltes algo mes, perque ni está desent, ni se deu tolerar una còsa aixina, pues recau en perchuí dels que transiten per el carrer.

Esperem qu'el siñor Alcalde hu arregle d'una manera qu'estiga be pera tots.

NOTISIES ESTRANCHERES.

Segons diuen de *París* (idea qu'es deu combatre), les peres que van á quatre les vòlen posar á sis.

Escriuen també de *Roma*, y es algo sério el asunt, si será millor fer punt ó pararse en punt y coma.

De *Turin*, res; en Turin se dòrm, beu y se mastrulla; poquets cuets y mala fulla, la cullita ha segut ruin.

En *Lóndres*, diuen les chents, c'haurá esposició de gosos, amostrantlos sinse bosos, pera qu'els vechen les dents.

De *Prusia*, en lletres confuses, el telégrafo nos casca, c'allí tot lo mon se rasca; señal c'haurá moltes puses.

Y de *Viena* ens diu de sèrt un amic c'allá tenim, que no's menchen el raím perqu'els pareix qu'está vèrt.

En *Rusia*, asò no es estrañ, probar la premsa s'empeña, qu'es consumix molta lleña: ¡si farà allí fret enguañ!

En cambi, reina no sana en *Turquia* calor gran; tant, que diuen qu'el Sultan no se chita en la Sultana.

Per lo dit, yo crec formal,
y creuen grans y chiquets,
que pera viure huí quiets
no hiá com el Cabañal.

Por todo lo que precede:

El Editor responsable,—JUAN GUIX.

VALENCIA.—1862.

IMPRENTA DE JOSE MARIA AYOLDI.